

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unirea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei

Pe 6 luni . . . 20 Lei

Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.

La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Două documente.

(=) După cunoscuta ingerință a ministerului cultelor în chestiunea »Glasul Unirii« și aceea a »Atentatului dela Blaj«, iată că se încearcă acum, în același spirit, o ingerință și asupra scrisurii acestui organ. În plin veac XX, în era celei mai depline libertăți a gândirii și a scrisurii, ministerul cultelor continuă a crede, că poate să deprindă asupra bisericii noastre o cenzură mai mult decât medievală, căutând să impună autorităților noastre bisericești, și prin ele organelor subalterne, părerile sale în chestiuni cari, departe de-a constitui o periclitare a intereselor țării, sunt în nota unei legitime și îndreptățite apărări contra unor atacuri pe față, menite a pune în discuție însuși dreptul de existență al acestei biserici.

Să vede, că răspunsurile primite de acest minister pe urma ordinului »Să nu mai recomandați!« dat în cauza broșurii »Glasul Unirii«, și pe urma faimoasei cercări »de a fi pedepsit« autorul anonim, care a îndrăznit să răspundă în chestiunea »Atentatului dela Blaj«, au fost ținute în termeni prea diplomatici, și cari au putut să-i facă impresia, că pentru a umili această biserică și pentru a putea să se înstăpânească asupra-i după modelul bisericii ortodoxe din vechiul regat, n'are decât să urmeze pe drumul apucat. De aceea a trimis Ordinariatului nostru din Blaj un ordin, în care mănecând din articolul »O nouă ispravă« din Nr. 38 al acestui organ, îi cere »să iee măsuri ca pe viitor, în publicațiuni patronate de biserică, să nu mai apară astfel de insanități«.

Ordinul acesta, al treilea și până acum cel mai strașnic în seria ordinelor isvorite din același sistem, a fost transpus redacției noastre pentru »a se declara asupra celor cuprinse într'insul«. Suntem deci în situația de a-l putea prezenta în întregime cetitorilor noștri, lăsând să urmeze imediat și răspunsul, pe care această redacție a ținut să-l dea cercării Preaveneratului Ordinariat.

Iată aceste două documente ale vremii:

I.

Min. cultelor și artelor — Direcția generală a cultelor.

Nr. 55,110.

București, 11 Oct. 1921.

Înalt Preasfințite,

Ministerul meu, în dorința de-a contribui în măsură cât mai largă la răspândirea culturii în masele mari ale poporului nostru, a înființat un fond cultural cu menirea de-a iniția și

sprijini orice operă bună de propagandă culturală. Credeam, că apostolatul acesta va fi întâmpinat cu însuflețire și prietinie din partea autorităților bisericilor românești, fără deosebire de confesiune.

Am rămas însă foarte neplăcut surprinși, când am citit în numărul dela 17 Sept. al ziarului »Unirea«, care e considerat organ al mitropoliei unite, articolul »O nouă ispravă«, în care se ia o atitudine atât de deșănțată față de năzuințele noastre, spunându-se că »prin înființarea fondului cultural dela ministerul cultelor se pregătește un nou și puternic atac la adresa bisericii noastre (unite), față de care biserica aceasta (unită) — nu poate să stea indiferentă, ci trebuie să se pregătească la luptă«. Iată deci preoțimea și credincioșii bisericii unite chemați la luptă împotriva unei opere culturale, care urmărește realizarea unui ideal superior de cultură națională.

I. Preasfințite, dându-ne perfect de bine seama, că ambele noastre biserici sunt factori importanți de cultură națională, am făcut tot ce ne-a stat în putință pentru consolidarea și înălțarea lor, fără a fi preocupați niciodată de considerații de natură confesională.

Am arătat același sprijin și Blajului ca și Sibiiului, și bisericii unite ca și celei ortodoxe, pe cari ne-ar plăcea să le vedem emulând în năzuințele lor de înaintare a poporului credincios, care este român și în mitropolia Blajului și în a Sibiiului.

Astfel trebuie să fie cineva de absolută rea credință, ca să poată atribui intențiilor urmărite de noi prin înființarea fondului cultural al ministerului, tendințe de proselitism și mai ales tendințe răboinice împotriva bisericii unite. Voim să săvârșim o operă culturală, chiar cu sprijinul bisericilor românești, cari oricât ar fi ele de deosebite din punct de vedere dogmatic, credem, că se pot uni în năzuințe comune pentru realizarea idealului de cultură și civilizație națională românească.

Vă rugăm I. Preasfințite să binevoiți a interveni ca organul mitropoliei ce conduceți, să nu pună piedeci printr'o agitație deplasată idealului urmărit de fondul cultural al ministerului meu și să luați măsuri ca pe viitor în publicațiuni patronate de biserică să nu mai apară astfel de insanități, cari prin nota lor coborită nu pot cătuși de puțin să servească interesele superioare ale vieții noastre de stat.

Primiți, vă rugăm I. Preasfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Ministru Director general
Octavian Goga m. p. Dr. P. Ionescu m. p.

II.

Preavenerat Ordinariat,

Primind scrisoarea acestui Preavenerat Nr. 4528/921, prin care ni-s'a transpus, spre a ne declara asupra ei, adresa ministerului cultelor și artelor Nr. 55,110/921, răspundem următoarele:

1. Înainte de toate ținem să fixăm, că »Unirea« este un organ bisericesc-politic lipsit de orice colorit oficial, proprietatea unei grupări cu totul independente de oficialitatea bisericească. Asupra ei această oficialitate nu are deci altă ingerință decât cea prevăzută în dreptul comun bisericesc asupra oricărei publicații scoase de preoți și prin urmare întreagă răspunderea pentru cele publicate într'insa este a comitetului de redacție și în rândul întâiu a celui ce o semnează în calitate de redactor.

2. Ne bucurăm, că ministerul cultelor dându-și, cum spune, seama, că ambele noastre biserici sunt »factori importanți de cultură națională«, crede că biserica unită trebuie să aibă în năzuințele sale același sprijin ca și cea ortodoxă. Lucrul acesta nu este însă pentru biserica noastră o grație, ci un drept pe care-l pretinde, iar pentru minister nu este un merit, ci o datorință atât de elementară, încât orice abatere dela aceste principii crează pentru noi o situație, împotriva căreia avem nu numai dreptul, ci chiar datorința de a ne ridica cuvântul cu toată puterea.

3. »Fondul cultural« al ministerului cultelor, așa cum se prezintă în »Regulamentul pentru instituirea și organizarea acestui fond« (cf. »Monitorul Oficial« din 11 Septemvrie a. c.), stă direct în serviciul bisericii ortodoxe, creând astfel pentru noi o atare situație. »Activitatea lui se va organiza, zice acest Regulament, cu consimțământul PP. SS. Chiriarchi« și va servi »în deosebire pentru întărirea în popor a credinței strămoșești«. Că apoi Regulamentul ce înțelege sub »credință strămoșească«, reiese clar din faptul, că în comisiunea de verificare și control, afară de minister, nu are delegați decât sf. Sinod și Consistorul superior bisericesc, cari ambele sunt organe oficiale ale bisericii ortodoxe. Este, prin urmare, deplin lămurit pentru oricine, că acest fond numit cultural are, în mod instituțional, menirea de a promova o cultură bisericească prinsă în cadrele ortodoxismului. Or, lucrul acesta poate să-l facă biserica ortodoxă, nu însă ministerul care, fiind al tuturor cultelor, sub nici un cuvânt nu-și poate însuși acțiuni cari favorizează o confesiune, fie și dominantă ca număr, în detrimentul unei alte confesiuni, dupăcum reiese aceasta din Regulamentul fondului său cultural.

4. Articolul »O nouă ispravă« publicat în Nr. 48 al »Unirii« nu este decât un protest absolut legitim și deplin îndreptățit contra acestei situații, care pe lângă nedreptatea evidentă pe care o face bisericii noastre, mai are și păcatul de a nu sta izolată, ci de-a fi urmat după alte dispoziții ostile bisericii noastre, luate de același minister. Toate acestea au fost puse la timpul său în adevărata lor lumină, așa că ministerul trebuia să fie pregătit, că venind cu fondul său cultural, în cadrele în cari a venit, nu va putea întâmpina din partea noastră nici »însuflețire« nici »prietinie«, ci

numai protestul cel mai energic. A spune, că a „rămas surprins“ de acest protest, înseamnă a ne face o nouă nedreptate și chiar a ne insulta, pentru că ne presupune atât de nesimțitori, încât nu ne mișcă nici primejdia unui atare proselitism, ori apoi atât de lași, încât nici în fața unei atari primejdii nu îndrăsnim să ridicăm un cuvânt de protest.

5. Cele cuprinse în articolul incriminat nu sunt deci „insanități“, cum le numește d. ministru al cultelor, ci sunt o fărâmă a sufletului nostru român și catolic, care nu va tolera nici când, ca acțiunea de exterminare a bisericii noastre, pornită cu atâta patimă din partea Sibiului, să fie sprijinită oficial din partea puterii de stat. Agitația pornită de noi nu este nici decât o agitație „deplasată“, cum o caracterizează scrisoarea dlui ministru, ci este o mișcare impusă de conștiință, pe care dacă nu am face-o am fi vrednici de toată ocara. Am spus-o totdeauna, că nu atacăm, ci numai ne apărăm, și de aceea respingem cu indignare acuza gratuită, că am fi fost în scrisul nostru de „absolută rea credință“, dupăcum crede d. ministru, că poate să ni-o arunce în față.

Acesta este, P. V. Ordinariat, răspunsul nostru, pe care Vă rugăm să-l utilizați, cum Veți crede de bine. Ne-ar plăcea însă foarte mult, — dacă ați binevoi să-l aduceți în întregime la cunoștința înaltului ministru.

Blaj, 24 Octombrie 1921.

Pentru redacția „Unirii“

Prof. Dr. Alexandru Rusu m. p.
redactor.

Documentele acestea n'au nevoie de nici un comentariu. Le-am publicat în întregime, fiindcă am socotit că e bine să lucrăm cu cărțile deschise, și mai ales pentru a aduce de nou la cunoștința tuturor, că pentru cele publicate în acest organ nime nu trebuie să se adreseze la alt loc, decât la propria lui redacție. Le-am publicat însă, și pentru motivul, ca ministerul cultelor să înțeleagă în sfârșit, măcar sub presiunea opiniei publice, că nu mai poate bate acest drum, și că la conducerea atât de gingașă a cultelor, mai

cu seamă a celor »străine« — că așa ni-se zice acolo! — trebuie să se inaugureze un nou sistem, mai modern și mai drept.

Biserica noastră îl pretinde și nu se va odihni până nu va obține ceea ce cu atâta dreptate pretinde.

Dintr'o scrisoare.

— Tăria morală a bisericii neunite. —

Era prin 1894, când, singur cu votul fostului mitropolit dela Sibiu Miron Romanul, biruiseră legile politico-bisericești în casa magnaților din Budapesta. Vestea se lățise printre noi într'o după masă, tocmai când eșiam la plimbare și magnații veniau dela ședință și pare-că ne cădea nasul de rușine, că un arhiereu — și acela chiar român, — să voteze căsătoria civilă șcl., scoțând din încercătură un guvern unguresc, francmason.

Azi, după atâția ani, cazul mă intrigă de nou, când văd procedura bisericii neunite în căsătorii.

S'a făcut pentru fiice motiv ușor despărțirea civilă? Biserica neunită ia actul acesta în mână și fără de nici o altă pertractare — întoemai ca și calvinii și reformații de tot felul — declară desfăcută căsătoria și bisericește și cunună mai departe.

Cazurile acestea sunt azi — după război — foarte multe, căci unora nu le-a venit bărbatul acasă, deși e viu; altele poate au fost aflate de soțul reîntors — cu adevărat, ori numai închipuit — în legături păcătoase și haid' la despărțire! Fără a mai căuta măcar la copilașii din astfel de căsătorii, cărora prin căsătoriile desfăcute li-se dă și cea mai nenorocită educație, ele se desfac cu duiumul în biserica gr-or., înoat pe unele locuri biserica aceasta va sta acuzi numai din concubini.

Biserica noastră nu desparte căsătorii de acestea, fiindcă, după legea Mântuitorului, căsătorie validă nu se poate desface decât prin moarte. Se întâmplă deci, că ceice vreau să se amăgească, pentru a se putea despărți și bisericește trec la neuniți. Să nu se teamă însă biserica noastră, că această destrăbălare, ne-ar răpi mulți credincioși. E o iluzie optică, cumcă ne-ar fi credincioși astfel de oameni.

Biserica adevărată alui Hristos, s'a impus și se va impune totdeauna prin sfințenia vieții. Cu legi absolut bune sunt atâția răi în lume, d'apoi când și legea o vei avea rea! „Fiți desăvârșiți pe cum Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este!“ și atunci nici „porțile iadului nu o vor învinge“.

Cu slobozirea la liber a desfrăului și cu oferte — ca într'un sat de pe Mureș la deal —, că de se fac neuniți le face statul biserica, dupăce ei din multe pricini încă nu și-au putut-o zidi, se poate incurca cel mult mintea celor răi și nepricepuți, dar nu se va întări nici când o biserică. Lucrurile acestea vor servi mai curând pentru a dovedi totala ei lipsă de viață și de putere.

Un creștin nepravoslavnic.

O serbare frumoasă.

— Intru amintirea lui Dante Alighieri. —

În 30 Octombrie c. catolicii din București au serbat cu multă demnitate amintirea marelui geniu al omenirii, care a fost Dante Aleghieri. Se știe, că sescentenarul nașterii acestui uriaș al gândirii a fost sărbătorit anul acesta, din ordinul sf. Părinte, în tot locul și atunci puteau oare Români catolici să rămână înapoi?

Serbarea a avut 2 părți: una religioasă, alta artistică-culturală. Cea dintâi s'a început la orele 10:30 în catedrala s. Iosif, unde Mgr. Marmaggi, Nunțiu Papal, a celebrat s. liturghie, cu mare asistență pontificală. Corul catedralei a cântat Missa brevis de Palestrina, Pater Noster de Dante—Scarlatti; solo: Ave Maria de Dante—Verdi. Biserica a fost arhiplină, prestațiunile corului au fost la înălțime; a predicat cu multă convingere pâr. arhiepiscop R. Netzhhammer.

Reprezentarea artistică s'a dat după masă la orele 5, în saloanele Tomis. Cu acest prilej s'a adevărit de nou, că școlile catolice știu aranja serbări foarte frumoase.

Programul s'a început prin „Exultate justi“ de Palestrina, executat de corul mixt al catedralei. Pâr. Dr. A. Durkowitch director școlar a făcut, într'o frumoasă cuvântare românească, comemorarea lui Dante, evocând momentele mai însemnate din viața lui sbuciumată. Dna Dobrescu dela Opera Română a

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Schisma românească.*)

— Răspuns unui sibiian anonim. —

Stimabile,

Am citit cu multă băgare de seamă broșura Dtale, intitulată »Schisma românească«. Am înțeles, că ai scris cincizeci și trei de pagini, ca să convingi pe cetitorii Dtale, că statul român este dator, să deie tot concursul său bisericii române neunite pentru a restabili unitatea sufletească a neamului român, prin distrugerea bisericii unite cu Roma, așa cum foarte lămurit o spui în pag. 37. În capitolul V, în zecce pagini, arăți și ceea ce ar fi de făcut, pentru ca statul să distrugă pe uniți.

În primele patruzeci de pagini, ai dezvoltat argumentele pe care te întemeiezi Dta, pentru ca să dai alarma și să pretinzi, că statul român, în

* În legătură cu broșura sibiiană, de care ne-am ocupat în articolul »Dela Vizant cetire« din nr. 40 al acestui organ, am crezut, că e bine să facem accesibil cititorilor noștri și acest »Răspuns«, publicat într'o broșură a parte. Îl dăm în întregime, în 2 numeri consecutivi, făcând astfel, de dragul lui, excepție dela obiceiul luat, de-a nu publica nimic cu »urmărire«.

plin al XX secol, să înceapă un război în po-triva catolicismului în general, și a românilor-uniți cu Roma, în mod cu totul special. Dta pretinzi:

1. Că Papa și biserica catolică, sunt cel mai neîmpăcat adversar al neamului românesc;
2. Că românii au fost toți până în sec. XVIII, uniți într'una și aceeași biserică, care numai bine le-a făcut;
3. Că o parte din românii ardeleni, au rupt această unitate, când la începutul sec. XVIII unindu-se cu Roma, au constituit o schismă.
4. Că biserica română neunită, nu numai că în trecut a fost organul prin care s'a păstrat românismul și cultura românească, dar că biserica neunită este aceea, care »și-a dat concursul său la rotunjirea hotarelor politice românești«; și
5. Că biserica română unită, este »un instrument de desbinare politică și de slăbire politică și culturală«.

Admițând un moment, că toate aceste cinci argumente ale Dtale, ar fi întemeiate, tot rămâne absolut inadmisibil, remediul pe care îl preconizezi. Pe cât știu scriitori protestanți și — după ei — cei neuniți, tac o acuzare capitală papalității, că în evul mediu a cerut concurs brațului secolar (statului), spre a combate pe eretici și schismatici. Și mi-se pare fenomenal să găsească printre neuniți, cari tună și fulgeră în contra tirăniei papale, oameni, cari vor ca statul să

creieze o înviziție în stil modern, pentru a combate pe catolici. Noroc, că broșurile din Sibiu nu le citește nimeni peste graniță, căci ele ar servi de material vrășmașilor noștri; celor ce pretind, că în România confesiunile sunt persecutate. Și mai noroc însă, că imensa majoritate a românilor, își întoarce fața cu scârbă dela astfel de elucubrațiuni bolnăvicioase.

Noi românii, Stimabile, avem desigur păcatele noastre, dar pe noi ne revoltă nedreptatea și samavolnicia. Și te asigur, că nimeni, de dragul câtorva sibiieni, nu va arunca țara într'un Kultur-Kampf, cu consecințe dezastruoase pentru românism.

Așa dar, remediul pe care îl propui, spre a reface unitatea sufletească a românilor, este odios, și din principiu inacceptabil. Să vedem acum, dacă argumentele pe care te întemeiezi, spre a recomanda un astfel de remediu, au vre-un temei.

Nu dovedești cu nimic cum că Papa ar fi, »cel mai neîmpăcat adversar al neamului românesc«; și nici că va putea documenta cineva o așa aserțiune. A spus aceasta Iosif II, în sec. XVIII, pretinzând că Papa ar fi vrășmașul nemților; și a răs lumea de el. O ziceau voivozii și nemeșii calvinii, făcându-l vrășmaș al ungarimei, pentru că, la începutul aceluia secol, a ridicat prin Unire, pe românii-ardeleni. A zis-o Bismark, ca să încearcă a face pe toți nemții protestanți,

cântat solo sopran „Ave Maria” de Dante—Verdi. Păr. arhiepiscop Netzhammer a salutat apoi cu multă căldură pe ceice sărbătorească memoria marelui poet, amintind în chip deosebit pe Exc. Sa Nuntialul Papal, ca pe reprezentantul aceluia neam glorios, care a dat lumii un Dante!

A urmat ovațiune către Dante: versuri, muzică, tablouri alegorice de o nespūsă frumuseță! Un inger: geniul timpului, anunță serbarea; apoi ovațiunea poeziei cu harfa de aur, a bisericii, a flozofiei; ingerul serios, plângând exilul; închinarea națiunilor, între cari frumoasa Românie; dansul ingerilor, flori, psalmi; tablouri feerice: Dante și Beatrice. Versurile au fost recitate parte nemțește, parte italienește; între piesele muzicale a fost foarte mișcătoare cântarea ciobanului, cu flaută.

După acestea corul catedralei a cântat: „O padre nostro” de Dante—Scarlati; păr. Blauchet dela institutul Notres-Dames a ținut o cuvântare în franțuzește; dna Rachberger membră a corului Bărăției a cântat solo sopran „Salve Regina”. Mgr. Marmaggi a relevat apoi, într'o admirabilă cuvântare, sublimitatea ideilor religioase ale lui Dante, analizând cântul 33 din „Paradis”: Dante înainte P. V. Maria. Tot în cinstea preasfintei Fecioare a cântat pe urmă corul Bărăției „Laudi alla Virgine Maria” de Dante—Verdi, și prin aceasta s'a încheiat frumoasa serbare.

Laudă se cuvine celorce și prin aceasta serbare au ținut să facă cinste numelui de catolic și român!

Revistă bisericească.

Față de *mândstirea noastră de călugărițe* din Obreja se arată un interes tot mai mare. Pătrunzând vestea ei pretotindeni, se anunță un număr foarte frumos de fete cari solicită primirea în șirul celor ce vreau să-și închine întreagă viața blândului Nazarinean. Ou deosebire Maramurășul, adânc religios, dă un mare contingent al tinerelor candidate.

Dintr'un raport mai lung asupra *visitației canonice a Preasfintitului Iuliu al Gherlei* prin părțile nordice ale eparhiei sale, reținem

și a trebuit să-și ceară iertare. O spus-o Briand, acum douăzeci de ani, ca să rupă pe francezii de Roma; și în fața evidenței, tot Briand se desminte astăzi, când trimite, în numele republicii franceze, un ambasador la Vatican, și cu cinste mare primește în Paris, pe Nuntialul Apostolic. Și cum Papa nu e vrășmaș nemților, francezilor și ungușilor, nu e nici al românilor.

Dragoste de român a dovedit Papa, în scrisorile lui către Ion Asan, Regele Bulgarilor și al Românilor. Din dragoste, nu din ură, Papa a ajutat și îmbărbătat pe Ștefan cel Mare. Nuntialul Malaspina, numai vrășmaș nu a fost lui Mihai Viteazul. În războiul mondial, nu Papa s'a îngrijit de soarta prizonierilor români, mai mult decât oricine altul? Și acum, după război, unde găsește România atâta simpatie cât în Vatican?

Papa nu este și nici nu poate fi adversarul unui popor; pentru că el, în calitate de cap văzut al bisericii creștine, vede în toate popoarele pe fiii lui Dumnezeu, de cari este dator să se îngrijească și să-i mângăie. Biserica catolică este internațională în conducerea ei generală, dar se compune din tot atâtea biserici locale, naționale prin eselență, cari în naționalismul lor, întrec pe ori care alte organizațiuni bisericesti. Cine a susținut patriotismul irlandezilor, dacă nu biserica catolică irlandeză? Și în Polonia, au nu biserica catolică a apărat pe polonezi de rusificare? În Germania, partidul

faptul, că cuvântul evangheliei a fost binevestit în acest turneu în nu mai puțin decât 69 parohii. Deosebită bucurie a făcut vizita marelui păstor în parohiile de dincolo de Tisa, aparținătoare Ceho-Slovaciei. A fost bucuria celor ruși de trupul țării, cari simțeau iubirea bisericii-mame, ce nu cunoaște piedecile granițelor politice când e vorba să se îngrijească de fiii săi. Oficialitatea ceho-slovacă și-a făcut de altfel deplin datoria, aranjând Preasfintei Sale a primire din cele mai frumoase și dovedind, în tot timpul cât a stat acolo, cea mai deplină loialitate și încredere.

În 21 Noemvrie (sf. arhangheli Mihail și Gavril), păr. episcop Iuliu al Gherlei *va sfinți biserica din Cățcău*, vizitând cu o cale și parohia apropiată a Vadului, dela care și-a luat numele noua episcopie ortodoxă din Cluj.

În 23 Octomvrie s'a ținut la Cluj *adunarea generală a reuniunii femeilor „Sf. Maria”*, sub prezidiul păr. protopop Dr. Elie Dăianu. Un nou comitet s'a constituit în frunte cu dna Eugenia Dr. Tripoș și s'a înscris o întreagă serie de membre nouă, cari promit a introduce o nouă viață în cadrele vechi ale reuniunii. Între îndatoririle de frunte ale acestor reuniuni este și grija de curățenia și înfrumusețarea bisericii, și de aceea ne place să credem, că biserica noastră din Cluj va putea vesti cât de curând vredniciile și activitatea bogată a acestei reuniuni întinerite.

Dela Gherla ni-se-anunță cu multă bucurie, că *numărul teologilor a atins cifra din timpul de pace*. Numai anul acesta s'au înscris pe anul prim 30 de clerici, și nu dintre cei din urmă absolvenți ai liceului.

În absența ministrului cultelor, *sesiunea de toamnă a Consistorului superior bisericesc* a fost deschisă în 28 Octomvrie prin d. Petrovici, ministrul lucrărilor publice. La ședințele de până acum au lipsit toți membrii ardeleni și basarabeni, cari nu înțeleg să între în organizația bisericii din vechiul regat, decât după ce se va fi făcut unificarea, împotriva căreia lucrează însă din toate puterile. În loc de a se putea deci ocupa de însași problema

unificării, cum a fost planul, în ședințele Consistorului se rezoalvă acum chestii mărunte de stole și cult.

Congresul bisericesc al Bucovinei s'a închis în 25 Oct. Hotărârile luate de membrii averescani ai congresului sunt foarte aspru combătute de aderenții dlui I. Nistor, anunțând prin „Glasul Bucovinei”, că după ce vor ajunge la putere vor și să schimbe tot ce acest congres a decis după placul politicianilor cari stăpânesc acum. Frumoase perspective!

În *chestia concordatului, congresul național bisericesc din Sibiu a adus următorul conclud*: „Congresul mulțumește I. P. Sale dlui mitropolit pentru cuvântarea luminoasă ținută în senat în chestia concordatului; aproabă acțiunea inaugurată în această chestiune de factorii și organele bisericii. Așteaptă dela fiii bisericii ortodoxe române, mai ales cari au cuvânt în viața publică a statului (!), să utilizeze toate mijloacele constituționale pentru înlăturarea acestui pericol din calea desvoltării naționale (!!) a statului român. Invită conzistorul și îl roagă pe I. P. S. Sa d. mitropolit, să intervină la guvern de urgență, arătându-i dispozițiile periculoase, anticonstituționale, ale concordatului proiectat, pentruca guvernul să întreprindă orice tratative pentru încheierea unui concordat între statul român și curia papală din Roma. — Mai amintim aici, că d. ministru Goga a numit această hotărîre: „foarte regretabilă”.

Săptămâna politică.

Dăzastrul economic și financiar, care permite să se vorbească despre țara noastră ca despre o „țară falită”, și care îndeamnă guvernul ceho-slovac să închidă granița înspre noi, a provocat în *situația politică internă* o mișcare, pe urme căreia neapărat trebuie să se ajungă cât mai curând la o limpezire a ei. M. Sa Regele a început să consulte bărbații politici de seamă (I. Brătianu, I. Maniu, Al. Marghiloman ș. a.) și cercurile bine informate

catolic este cel mai patriot și cel mai înțelegt. Catolicii francezi sunt toți naționaliști învăpăiați. Ceea ce nu înțelegi Dta, este, că biserica lui Hristos ar înceta să fie biserica Lui, dacă capul cel văzut al ei, nu ar sta mai pe sus de certurile naționale, așa cum îl învăța sf. Apostol Pavel. Ai voi să ia toroipanul, și de dragul nostru, să dea în cap adversarilor politici ai poporului român. Dar de ce nu ceri asta, și Patriarhului din Constantinople? Desigur, pentru că îți dai seama, că un arhieru mai mare nu se poate coborî în luptele noastre, cele din toate zilele, fără a-și pierde caracterul de Părinte. Și Părinte, prin eselență al tuturor creștinilor, este numai Papa. De aceea dar, nu numai că nu este adversar românismului, ci mare binefăcător.

Mai crezi apoi, că românii până la unirea ardelenilor cu Roma, au fost toți fii ai bisericii orientale, celei rupte de Roma. Să ne înțelegem puțin. În formă ai dreptate. Toți episcopii ce păstoriau pe români, până atunci, au stat în legătură de subordonare cu Patriarhul eumenic; în fond însă, românii nu au fost nici odată schismatici ca fericitul Părinte din Fanar.

Creștinizați de S. Nichita, episcopul latin al Remestanei, românii, latini, prin limbă și origine, au fost la început și bisericește de rit latin. Asta nu o spun eu, ci istoricul Nicolae Dobrescu, profesor la facultatea de teologie din

București și eruditul arheolog Pârvan. Românilor, bulgarii le-au impus ritul oriental, în sec. VIII, când toți orientalii erau catolici, în unire cu Roma.

Primii episcopi în țările române, au fost episcopi latini. Când Papa a înființat aceste episcopii în sec XIII, românii erau așa deprinși cu ritul oriental, încât Papa a dat ordin episcopilor latini, să-și iee căta un arhieru de rit oriental, pe lângă fiecare eparhie, care să păstorească pe români. Din amor propriu, lăcomie, ori nepricepere, episcopii latini au nesocotit ordianele papale.

Din pricina asta, și pentru că românii s'au identificat cu ritul oriental, ei au continuat să primească preoți de peste Dunăre, din străini; până când Domnii Țării Românești, mai întâi, și apoi ai Moldovei, au cerut și obținut o ierarhie proprie din Constantinople. Așa au căzut sub jurisdicția unor arhierii schismatici și străini; în soc. XIV. Românii au fost însă la Florența; și în Pravila lui Matei Basarab, Simodul în care s'a ratificat unirea cu toți orientalii, este numit Soborul al optulea.

Dar fiindcă, cum prea bine zici în pag. 36. „Ce naște din meteahnă străină, tot meteahnă străină rămâne”, foarte curând organizația schismatică a bisericilor române, ne-a făcut numai buclucuri. Au ținut încătușată cultura românească, sub dominația primitivei culturi slavone;

o iau ca sigur, că declararea crizei de guvern este iminentă.

— Acordul plănit între așa numitele partide ale unirii nu s'a făcut nici până azi, fiindcă partidul liberal nu vrea să renunțe la anumite principii, cari zădărnicesc o colaborare a celorlalte partide. De aceea mai nou e vorba nu de un guvern de concentrare, ci de un *guvern electoral*, care să nu aibă altă menire decât asigurarea libertății depline pentru noile alegeri parlamentare. În fruntea lui ar sta dnul Maniu.

— *Încercarea nesocotită alui Carol de Habsburg* s'a sfârșit cu un fiasco, la care de sigur nu s'au așteptat nici cei mai pesimiști aderenți ai bătrânei dinastii. Internat mai întâi la Tihany lângă Balaton, Carol și Zitta au fost imbarcați pe un monitor englez, care i-a dus la Galați, pentru ca de acolo să fie transportați în vre-o insulă din Oceanul Atlantic, probabil pe insulele Madeira. Joia trecută s'a întrunit la Budapesta sesiunea extra-ordinară a adunării naționale, care va trebui să declare pe Carol și întreaga familie de Habsburg de detronată. Că lucrul acesta nu va merge chiar neted se poate, dar că ordinul irevocabil al Alianților să nu fie împlinit, ar însemna desființarea totală a Ungariei. De aceea detronarea exilatului rege se ia ca sigură.

— În 12 c. se deschide la Washington *conferința desarmării*, convocată de președintele Statelor Unite, la care participă toate puterile mari, prin cei mai de seamă bărbați de cari au putut să se lipsească acasă. Lloyd George nu a putut merge, din cauza năcazurilor cu Irlanda, dar premierul francez Briand este acolo. Lumea privește la rezultatele acestei conferințe cu mult scepticism, dar nu este nime care nu s'ar bucura, dacă ar putea să se ajungă la o înțelegere, în sensul unei desarmări generale. S'ar ridica numai decât imensele cheltuieli militare și s'ar înlătura, pentru multă vreme, dacă nu pentru totdeauna, spectrul urit și barbar al războiului.

și decadentei culturii grecești; au împiedecat pe români a se adăpa la izvorul dătător de viață al civilizațiunii latine din Apus. Din pricina schismei, civilizația românească a rămas înapoia altora, cărora, intelectualicește și ca origine, le suntem superiori. Și nici nu a putut conserva, necum desvolta, spiritul religios al românilor. În Ardeal, biserica căzuse în erezia calvină; și, ea să o scape, duhul schismatic nu știa să recomande lui Atanasie Anghel altceva, decât isgonirea limbii române din biserică. Ca să nu cadă în erezie ardelenii, ei nu vedeau altceva de făcut, decât să-i slavizeze și să-i grecească. Noroc, că Atanasie Anghel, a făcut Unirea tuturor românilor cu Roma, care a declarat limba română limbă liturgică, și a ridicat suflătește clerul și poporul.

Cei ce au desbinat pe români ardeleni, nu sunt cei ce au făcut Unirea; ci sârbii și ungurii. Schisma și erezia, și-au dat mâna, să întoarcă pe unii români dela Unire. Asta o spune foarte clar D. Iorga. Și faptul, că uniților li-se zice »cei vechi« și neuniților »cei noi«; este cea mai strașnică dovadă, că schisma între ardeleni o a făcut cei ce au rupt Unirea, nu cei ce au rămas credincioși Romei.

Așa dar nici al doilea și al treilea argument al D-tale, nu are nici un temei de adevăr. Trec dar la cel de al patrulea.

Cereți pretutindeni „Unirea“!

Știri mărunte.

Personale. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. *Romul Pop* în noul post de preot al doilea în Aiud, iar pe pâr. *Septimiu Gărdus* de paroh în Sând.

— V. Ordinariat de Gherla a numit de arhidiacon onorar pe pâr. *Ioan Pop* protopopul Turțului, iar de protopopi onorari pe următorii: pâr. *Mihail Pop* și pâr. *Vasile Ciocara* din Apșa de mijloc; pâr. *Augustin Mosolygo* din Tetiș; pâr. *Demetriu Cionte* din Dumbrăvița și pe pâr. *Nicola Breban* din Cicalău. Acelaș a numit pe pâr. *Emil Pop* de adm. local la Bichigiu (vicariatul Rodnei); pe pâr. *Ioan Belciug* de paroh la Șintereag (prot. Beclean); pe par. *Nicolae Iuhas* de adm. la Giurmeleș (prot. Valcău); pe pâr. *Vas. Mititean* de adm. la Uifalău săsesc (prot. Buzei); pe pâr. *Gherasim Căpâna* de adm. la Zalha (prot. Surduc).

— Din partea eparhiei gherlane s'au trimis la Roma următorii clerici: Io. Seplean, Titus Pop, Alexandru Filipciuc (în colegiul pontificiu lateran) și Iosif Anton Coșbuc (în colegiul Propagandei), iar la Paris: Victor Dunca.

— V. Ordinariat de Gherla a lipsit de *iurisdicțiune și deprinderea ordului* pe preotul Aurel Papiu din Cuzduoara.

Noul principe al României a primit numele de Mihail. Din acest prilej I. P. S. Sa pâr. *mitropolit Vasile* a trimis A. S. R. principelui moștenitor Carol următoarea *depeșă*: »Din prilejul fericitului eveniment al nașterii principelui Mihail, înălțând lui Dumnezeu rugăciuni de mulțumită depun la picioarele Alteței Voastre regale sentimentele de bucurie ale bisericii române unite și cerând dela părintele ceresc însănoșarea deplină pentru A. S. R. principesa-mamă implor binecuvântarea dzească peste noul vâstar al iubitei și glorioasei noastre dinastii române«.

Șezători de-ale presei. Sindicatul presei române din Ardeal a luat hotărîrea laudabilă de-a organiza la Cluj o serie de șezători cu program literar și artistic. Lumea le cercetează cu multă plăcere și aceasta va fi un indemn ca ele să se țină în întreg sezonul de iarnă. Ultima șezătoare a avut o frumoasă și foarte instructivă conferință a pâr. Agârbiceanu, președintele sindicatului, despre Eminescu ca ziarist; bucățile artistice le-au susținut dra Elisabeta Sangto, o distinsă elevă a Conservatorului din Praga, d. Apostolescu dela Opera națională, dna Miriam și d. V. Vasilescu dela Teatrul Național din Cluj.

Locale. Măine, Dumineca săptămânei a 6 după înălțarea sfintei Cruci va *predica* în catedrală pâr. *Dr. Iuliu Florian*, secretar mitropolitan; iar Marți, sf. Dumitru, Mgr. *Dr. Isidor Marcu*, prelat papal.

— Marți sara, spre sărbătoarea din 2 Noemvrie (*ziua morților*) a bisericii apusene, cimitirul nostru a fost plin de luminițele așezate pe morminte, după obiceiul acestei biserici. Iluminația aceasta este un obicei, din cele mai frumoase, pe care dacă nu vom ști să-l canalizăm, dându-i importanța cuvenită, în cadrele bisericii noastre, vom ajunge cu vremea că în seara de 1 Noemvrie nu vor fi fără lumânări decât mormintele celor cari nu au pe nimeni.

Doi numiri. D. profesor N. Iorga a fost confirmat director al școlii universitare române din Paris, iar d. profesor V. Pârvan director al școlii universitare române din Roma.

Aniversara de 200 ani dela nașterea baronului Brukenthal s'a celebrat în 29 și 30 Octomvrie în cadre deosebit de sărbătorești din partea Sașilor din Sibiu. Numele lui este cunoscut mai cu seama în legătură cu minunatul muzeu din Sibiu, care pe

lângă o foarte bogată bibliotecă și un frumos muzeu arheologic are și o vastă galerie de tablouri. Ea cuprinde 1372 tablouri aparținătoare școlilor: germană, italiană și olandeză, apoi tablouri de-ale școlii mixte (franceză-spaniolă) și deosebit o secție a artei din țară. Câteva bucăți de Tizian, Dick, Meinling și Ian van Eyck ș. a. autori clasici fac din această galerie, cea mai mare din cuprinsul României o adevărată comoară.

„**Albina**“ institut de credit și economii în Sibiu a convocat pe ziua de 23. Noemvrie a. c. o adunare generală extra-ordinară, căreia Consiliul de administrație îi va propune, precum suntem informați, sporirea capitalului societar la 25, eventual 30 milioane lei.

AVIZ.

Se aduce la cunoștință celor interesați, că în baza legii pentru înființarea oficiului de închiriere Art. 1. Orice fel de închiriere de case pentru locuit, camere mobilate cât și prăvălii precum și de orice fel de clădiri pentru întreprinderi comerciale și industriale devenite libere în orice mod dela data 1 August 1921, se vor face numai prin oficiul local de închiriere.

Orice contractare pe altă cale rămâne nulă. Deținătorii sub orice titlu a ori căror imobile sunt obligați să anunțe oficiul de închiriere local imobilele ce vor deveni libere în termen de 5 zile dela luarea la cunoștință.

Persoanele cari voesc a închiria vor face cererea în scris către oficiul de închiriere. Ele vor arăta ocupațiunea lor, motivele pentru cari se mută, precum și numărul membrilor familiei.

Acei care contravin dispozițiilor legii și regulamentelor oficiului de închiriere se vor pedepsi conform art. 19-lit. a) și b) cu amendă. de 1000—10,000 lei.

Toți proprietarii de imobile, cari au dat în chirie imobile fără contract sunt datori în timp de 15 zile să abică chiria — anunțând cazul oficiului de închiriere în scris pe lângă petiția provăzută cu timbru legal, iar locatorul face cererea indicând aceeași casă în care domiciliază.

Blaj la 2 Noemvrie 1921.

Alexandru Pop Păcurariu,

șeful oficiului de închiriere, notar cercual.

„ALBINA“ institut de credit și de economii în Sibiu.

51990.

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și de economii „ALBINA“, sunt invitați prin această, la o

Adunare generală extraordinară,

ce se va ținea în Sibiu *Miercuri, 23 Noemvrie 1921 st. n.*, la orele 10 a. m., în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.

2. Decisiune asupra propunerii Consiliului de administrație pentru sporirea capitalului social.

3. Modificarea §-lor 6 și 62 din statute. Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în conformitate cu §-ii 22 și 24 din statutele societății, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovezile de plenipotență cel mult până Luni în 21. Noemvrie a. c. st. n., la ore 6 p. m., la cassa Centralci noastre în Sibiu.

Depunerea acțiunilor respective a plenipotențelor spre scopul indicat, se poate face și la Sucursalele din Brașov, Cluj, Lugoj, Mediaș și Târgul-Murăș, sau la Agentura din D.-Sân-mărtin, la Banca Românească, Banca Ardealului și Banca Marmorosch Blank & Co., București, precum și la toate Institutele membre ale „Solidarității“, în acest caz însă cel mult până Marți în 15 Noemvrie a. c. st. n.

Sibiu, 27 Octomvrie 1921.

(23) 1—1.

Diracțiunea.